

Paradicsompalánták üvegházban

Acs S. Sándor felvétele

A szegedi Felszabadulás Termelőszövetkezet Algyői úti kertészetének üvegházaiiban jelenleg 3 ezer négyzetméteren paradicsomot hajtatnak. Az őszi ültetésű paradicsomot hamarosan leszedik, pótlására a tavaszi hajtatáshoz szükséges palánták neveléséhez hozzákészítik. A tervek szerint tavaszra 4 ezer négyzetméternyi üvegházat ültetnek be paradicsommal. Képzünk: Gondai István növényvédő szakmunkás a fűzdel paradicsompalántákat permetezi

Fogadás a szovjet nagykövetségen

A magyar és a szovjet tudományos akadémia között két évtizede aláírt tudományos együttműködési szerződés alkalmából Budapesten rendezett jubileumi ülésszakon részt vett szovjet tudósok delegációja tiszteletére Felix Petrovics Bogdanov, a Szovjetunió ideiglenes ügyvivője csütörtökön fogadást adott a nagykövetség épületében. A fogadáson megjelent Szentágotjai János akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és Kornidesz Mihály, az MSZMP KB tudományos, oktatási és kulturális osztályának vezetője. (MTI)

Pártküldöttségünk hazaérkezett Svédországból

A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége — amely Katona Istvánnak, a Központi Bizottság tagjának, a KB osztályvezetőjének vezetésével részt vett a Svéd Baloldali Párt-kommunisták XXV. kongresszusán — csütörtökön visszaérkezett Budapestre. (MTI)

A „bőség zavara” és a felelősség

Mezőgazdaságunk örövendően szép eredményekkel járult hozzá a belföldi ellátás és a külkereskedelmi egyenleg javításához. A „termékbőség” azonban nagy nehézségek ele állította a felvásárló és feldolgozó szerveket, a felkínált árutömeget nem tudták zavarmentesen átvenni, és a legcélszerűbben hasznosítani.

E gondokról gyakran olvashatunk a Délmagyarországi hasábjain is. A november 12-i számban Horváth Dezső egy részproblémáról, az almaexportról írt, de ennek kapcsán szót ejtett általánosabban is az élelmiszer-gazdaság különböző pontjain tevékenykedők felelőségéről.

„Lényegre törően” egyszerű fogalmazása szerint: „Ha nincs elég almánk, megmondjuk, a termelő a hibás. Vonja le belőle a következőt... és termeljen többet.” Továbbá: „ha elég termelt, de nem jut el a boltjainkba, akkor a kereskedelem hálózatában van a hiba”. S végül: „Ha a külkereskedelem nem tudja eladni, amit külföldre szántunk, akkor keressük a hibát a külkereskedelemben.” Az adott üggyel kapcsolatban ez nem merült ugyan fel, de a fenti logika szerint abban az esetben, ha valamelyik mezőgazdasági termék feldolgozása akadozik, az élelmiszeripar a hibás.

A cikkre a külkereskedelmi illetékese a lap december 9-i számában válaszolt. En nem az illetékes jogán, hanem — ha egyáltalán van ilyen — kívülállóként, egyszerűen a téma iránt érdeklődő közgazdász jogán írom le néhány gondolatomat; nem is az almaértékesítésről, hanem a felelősségről általánosabban.

Mondanivalóm lényege: alapvetően helyes, ha a „bőség zavarainak” okát az élelmiszer-gazdaság különböző lánccsoportjainak nem kellő összehangoltságával magyarázzuk, de alapvetően helytelen, ha ezt leegyszerűsítjük arra, hogy az élelmiszertermék útjának bizonyos állomásain rosszul dolgozó, szakmájukhoz nem értő vagy a népgazdasági és fogyasztói érdekeknek fittyet hányó emberek vannak.

„Álljon tehát sarkára, akinek ez a dolga” — írja Horváth Dezső. A mezőgazdaságban már „levonták a következtetéseket — többet termelnek”, most már a feldolgozó és a kereskedelmi szektorok és a feldolgozóknak és a fogyasztóknak is meg kellene fordítani a figyelmüket a bőség zavarainak okaira.

Elégge elterjedt ma ez a vélemény.

De gondoljuk csak meg: azokban az években, amikor például a zöldségtermelők, sertésenyésztők, cukorrépa-termelők stb. — vagy éppen az almatermelők — produktuma messze elmaradt az igényektől, elég volt-e az ellátási felelősség pusztán hangzatos? Nem. A termelési eredmények ugrásszerű javulását minden esetben az anyagi érdekesség fokozása, a felvásárlási árak emelése, a költségvetési juttatások növelése stb. előzte meg.

Meggyőződésem — s ez távolról sem egyéni vélemény —, hogy a mezőgazdasági termékgazdaság mai gondjait nagyrészt a feldolgozóipari kapacitáshiány okozza. A felszabadulás után, különösen a mezőgazdaság szocialista átszervezése utáni években alapvető változások következtek be a hazai élelmiszer-fogyasztásban. A saját termés fogyasztásának csökkenése, a vásárolt élelmiszerek arányának növekedése egyszerre mind a feldolgozott termékek iránti igények növekedését jelentette. A mezőgazdaság egyre inkább nyersanyagtermelővé vált. Az élelmiszeripari termelésnek és beruházásainak növekedését első pillanatra nagyon látványos statisztikai mutatók jellemzik. A valóság viszont az, hogy a szükségletekhez képest lassú volt a fejlesztés.

Különösen vonatkozik ez a hatvanas évek második felére, amikor a beruházások üteme alaposan lelassult. Nemcsak az indokolt fejlesztések maradtak el, hanem a meglévő gépek és berendezések műszaki állapota is nagymértékben romlott. (Ma a teljes gépállomány több mint 15 százaléka „nullára írt”, azaz a normális használati időt már túlélte.)

A negyedik öt éves terv időszakában a kapacitáshiány némileg csökkent, a jelenlegi tervciklusban további 25 százalékkal nő a beruházások volumene. Ennek ellenére ma is égető gond, hogy az élelmiszeripar jó néhány ágazata nem rendelkezik az időközben megnövekedett feladatok ellátásához szükséges eszközökkel.

A nehézségeket fokozza, hogy az élelmiszeripar jövedelmezősége alaposan leromlott. 1968-ban a jövedelmi mutatók még jobbak voltak az ipari átlagnál, 1975-ben már például a 100

Ft-nyi eszközértékre jutó állami támogatás nélküli tisztai jövedelem az élelmiszeriparban 1,65 Ft volt, az egyéb iparágak 22,44-es átlagával szemben. Az élelmiszeripar 1968-ban még többet fizetett a költségvetésbe, mint amennyi támogatást kapott, ma már a támogatások összege lényegesen nagyobb. (A mezőgazdasági nagyüzemeknél éppen fordított változás következett be.)

Részletesebb tárgyalás nélkül: a felvásárló kereskedelmi vállalatokról is elmondható, hogy műszaki-technikai felkészültségük az indokolt beruházások elmaradása miatt hiányos, és jövedelmezőségük korántsem olyan kedvező, mint — a haszonkulcsok mechanikus értékelése alapján — sokan vélik.

A mezőgazdasági termékgazdaság problémái nagyon összetettek. Megoldásuk nem olyan egyszerű, hogy megmondjuk a magunkét, és az illetékesek levonják a következtetéseket. A kereskedelem, az ipar, a külkereskedelem stb. valóban „hibás”, de ezért nem elsősorban az e területen dolgozó emberek a felelősek.

Az ötödik öt éves terv előirányzatai, az ideai operatív intézkedések arra utalnak, hogy a kormány hatékony módon igyekszik megszüntetni a szűk keresztmetszeteket. Ennek ellenére — véleményem szerint — még jó néhány évig számíthatunk arra, hogy meg kell küzdenünk a „bőség zavarával”. Ez óhatatlanul együttjár az élelmiszer-gazdaság egyes szereplőinek érdekösszeütkezésével, vitáival. Eppen ezért rendkívül fontosnak tartom azt, hogy miközben gazdálkodó tevékenységet folytató embereket ítélnék meg, gondoljunk arra a közgazdasági környezetre, amelyben dolgoznak.

Az persze nyilvánvaló, hogy ilyen nehéz helyzetben rendkívüli jelentősége van az egyes emberek és dolgozó kollektívák helytállásának. Hiba volna minden problémát az elcsépelet „objektív nehézséggel” magyarázni. Szükség van arra, hogy a sajtó — konkrétan és megalapozottan — bírálja azokat, akik felelőtlen, hanyag munkájukkal fokozzák a gondokat. S szükség van a mezőgazdasági, élelmiszeripari, kereskedelmi dolgozók helytállásának méltatására is.

CZAGANY LÁSZLÓ
JATE Politikai
Gazdaságtan Tanszék

Minisztertanácsi határozat

Középtávú kutatási-fejlesztési tervek készülnek

A kutató- és fejlesztőmunka az elmúlt években kedvezően fejlődött, a tudományos eredmények hasznosan járultak hozzá társadalmunk építéséhez, a gazdaságfejlesztési tervek megvalósításához — állapította meg csütörtöki ülésén a Minisztertanács. A hazai tudomány nemzetközileg is kiemelkedő eredményt ért el néhány ágazatban, így elsősorban a gyógyszeriparban és a fémjelölésben, az elméleti kutatások közül pedig a mikrobiológiában.

A változó társadalmi-gazdasági helyzet a következő években újabb feladatok elé állítja a kutatóhelyeket, intézeteket. A gazdaság hatékonyabbá tételéhez szükséges a korszerű termelési szerkezet kialakításához és a fejlett gyártási eljárások alkalmazásához a tudomány eddigiekénél is aktívabb közreműködése szükséges. A Minisztertanács ezért most a társadalom, a gazdaság és a tudománypolitika szorosabb összhangjának kialakításáról határozott. Ennek érvényesítésére a népgazdasági tervezéssel összehangolt, a gyakorlati igényekhez igazított középtávú öt éves kutatási-fejlesztési tervek készítését kell kidolgozni, amelyek alapján a kutatási-fejlesztés rugalmasabban fel lehet megvalósítani a konkrét feladatoknak. Eddig ugyanis a 15 évre szóló országos távlati kutatási terv adta meg a kutatómunka fő irányát, de ennek következtében megvalósításához a gazdasági fejlődés változásait mozgáskorlátosan követni képtelen, rövidebb távú tervek készítésére is szükség van.

A kutatómunkában is közép távú tervek készítését kell előmozdítani a fejlesztés érdekében. Ennek megfelelően kiemelt figyelmet kell fordítani a fejlett szocialista társadalom építésével összefüggő társadalmi tudományi, valamint a közvetlen gazdasági és termelési szerkezet korszerűsítését célzó kutatómunkákra, és a licenck, know-

how-ok adaptálását szolgáló kutatásfejlesztésre. Előnyt élveznek az új társadalmi jelenségek elemzését, a történelmi múlt, a nemzetközi hagyományok és a kultúra feltárását, értékelését célzó kutatások. Ugyanakkor az időszerűtlen, kevésbé hasznos kutatásokat vissza kell fejleszteni.

A tudomány és a gyakorlati élet összhangjának érvényre juttatására az iparpolitikai céloknak megfelelően tovább fejlesztik, erősítik a vállalati kutatóhelye-

ket. A nemzetközi összehasonlítás szerint a fejlett országok többségében a közvetlen gazdasági kutatások 70-80 százaléka a vállalatoknál folyik, amíg nálunk ez az arány a felét sem éri el. A vállalati kutatások növelésének egyik korszerű formája a céltársulás, amikor a kutatóintézetek és a vállalatok bizonyos időre egyesítik kutatókapacitásukat egy új gyártmány vagy gyártási eljárás kidolgozására.

Lézer a csatornában

Szegeden, a helyenként egy évszázada meglévő zárt csatornahálózat felmiliárdos rekonstrukciója közben különleges feladatot oldottak meg az építők, elsősorban a Bányászati Akadémia Vállalat dolgozói: a szennyvizet a város határára a tisztai átemelőműig továbbító óriáscsatornát a föltöle levő földtömeg kiemelése nélkül készítették el. Végig az új, úgynevezett sajtolós technológiát alkalmazták. Az indulási pontnál készített munkaaknából, különleges sajtolóberendezéssel tolták előre a földben az előregyártott, több mint két méter átmérőjű betongyűrűket. A földet utólag szedték ki belőlük és szállították a felszínre. Az árokkiásztás elhagyásával több mint ötven ezer köbméter föld kiemelése és szállítási munkáját takarították meg.

A három méternyi hosszúságú zárt csatorna építéskorrelációival annak idején a város szélén Vértanúk tériől indultak el, s most, néhány centiméter differenciával a holt-tiszai átemelő telep megfelelő szivattyú-csatlakozásánál találtak célba. Az ilyen távolságon hajtászpontosnak számító eredmény a lézer alkalmazásának köszönhető. A csatorna-

építkezés irányvonalát ugyanis mindvégig lézersugárral ellenőrizték, s így lépésről-lépésre a kijelölt nyomvonalon haladtak. A sugárnyalábot kellő időközönként felvillantva, a sajtolóberendezés „céltábláján” a műszakiak ellenőrizhették, szükséges-e nyomvonal-módosítás.

A jól bevált csatornakészítő berendezéseket a célpontnál külön erre készített munkaaknán keresztül emelik a felszínre. Hasonló technológiát alkalmaznak majd hamarosan a Szűcs utcai csatornaépítkezésnél. A város belterületén különösen nagy a jelentősége annak, hogy nem emlík ki a sok földet, s nem zavarják ezzel az amúgyis zsúfolt város forgalmát.

D. B.

Közgyűlés

Szombaton délelőtt a Fészek művelésügyi bizottság közgyűlését a legnagyobb tömegeket érintő művészeti ág, a több mint 200 ezer tagot számláló hazai kórus- és amatőrzenesi mozgalom

Javuló növényvédelem

A mezőgazdaságban növekszik a növényvédőszer-felhasználás; az elmúlt évben 1976-hoz képest 4-5 százalékkal több gyomirtó, rovarölő és más vegyszert használtak fel a növényállomány megvédésére.

A növényvédelmi technológiákat az elmúlt évben tovább fejlesztették, s ennek nyomán bővítették az engedélyezett vegyi any-

gok körét. Mindent egybevetve az ellátás megfelelt a követelményeknek, kielégítő volt a választék, s csak néhány speciális készítményből mutatkozott időszaki hiány, amelyet a kereskedelem más gyártmányú, de azonos rendeltetésű készítményekkel pótolta.

Az elmúlt évben sikerült előbbre lépni a minőségvizsgálatoknál. A korábbi évek tapasztalata szerint a növényvédő szerek 15-30 százaléka nem felelt meg a követelményeknek, nem tartalmazta a hatóanyagokat a szabványban megállapított arányban, illetve egyéb szakmai kifogások is felmerültek az időszakos ellenőrzéseknél. A MEM növényvédelmi és agrókémiai központja tavaly a budapesti központi minőségvizsgáló állomását további három vi-

déki laboratóriummal bővítette; új területi vegyszerellenőrző állomások kezdtek meg a munkát Agárdon, Pécsen és Nyíregyházán. A szakemberek nemcsak a kereskedelmi készleteket ellenőrizték, hanem megvizsgálták a gyárakból közvetlenül kikerülő szállítmányokat és a felhasználás helyén a mezőgazdasági üzemekben is kontrollmintákat vettek. A kiterjedt ellenőrzés nyomán 1977. mássodik felében mintegy 20 százalékkal csökkent a kifogásolt tételek aránya. A vizsgálatokat kiterjesztették a műtrágyákra is, azaz összefüggésben, hogy a rossz tárolási és felhasználási körülmények, technológiai miatt a talajerő-pótlóanyag értéke esetenként 30-50 százalékkal is csökken, ami tetemes többletköltséget okoz a növénytermelésben.